LUMO

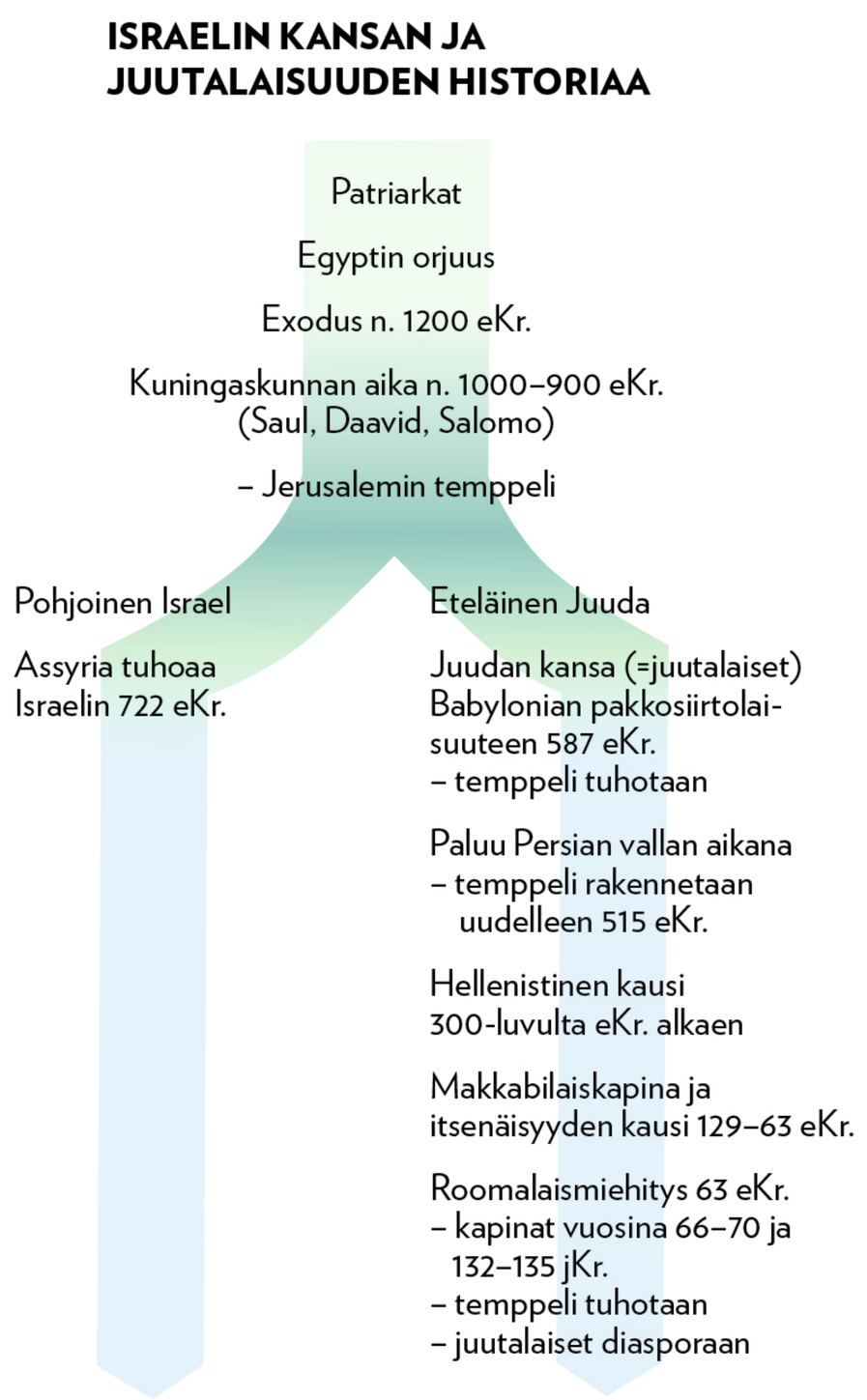
1

5. Juutalaisuus on uskonto ja kulttuuri

Juutalaisuuden monta määritelmää

- kannattajamäärä 12–15 miljoonaa, eniten Israelissa ja Yhdysvalloissa
- ei perustajaa, synnyn ajoittaminen vaikeaa
- Juutalaisen äidin lapsi on juutalainen.

Luvatusta maasta diasporaan

Pitkä tie kohti luvattua maata

- Keskiaika:
  - Hovijuutalaiset toimivat Keski-Euroopassa kauppiaina, pankkiireina ja diplomaatteina.
  - 900–1100-luvuilla juutalainen kulttuuri kukoisti islamilaisessa Espanjassa.
  - Ristiretkistä alkoi Euroopan juutalaisille satoja vuosia kestänyt vainojen kausi.

- **Emansipaation kausi** 1789–1918:
  - Ranskan vallankumous johti juutalaisten aseman parantumiseen Länsi-Euroopassa.
  - Itä-Euroopassa ja Venäjällä juutalaisia vainottiin, ja monet pakenivat Länsi-Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin.
  - **Nationalismi** alkoi vaikuttaa myös juutalaisuuden parissa ja 1800-luvun lopussa syntyi **sionistinen** aate, jossa haaveiltiin juutalaisvaltion perustamisesta.

- **Holokaustista** nykypäivään:
  - Natsi-Saksassa juutalaisten kansalaisoikeuksia rajoitettiin ja 1940-luvulla tavoitteeksi tuli juutalaisten täydellinen hävittäminen.
  - Toisen maailmansodan aikana keskitysleireillä surmattiin noin kuusi miljoonaa juutalaista.
  - Vuonna 1948 Palestiinan alue jaettiin YK:n päätöksellä juutalais- ja arabivaltioon
  - Israel on käynyt useita sotia läheisten arabimaiden kanssa.
  - Uudella ajalla **juutalaisvastaisuus** eli **antisemitismi** on saanut uudenlaisia muotoja